Delhi Sultanate Dyansty

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ రాజవంశాలు: ఢిల్లీ సుల్తానేట్ 13 నుండి 16వ శతాబ్దాల వరకు భారతదేశంలోని కొన్ని ప్రాంతాలను పాలించిన ముస్లిం సామ్రాజ్యం. 1192లో ఢిల్లీ చివరి హిందూ పాలకుడు పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్‌ను ఓడించిన ప్రఖ్యాత జనరల్ ముహమ్మద్ ఆఫ్ ఘోర్ నేతృత్వంలోని ఘురిద్ సామ్రాజ్యం దండయాత్ర తర్వాత సుల్తానేట్ స్థాపించబడింది. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ ఐదు ప్రధాన రాజవంశాలను కలిగి ఉంది, ప్రతి ఒక్కటి దాని ప్రత్యేకతతో కూడి ఉంది. భారతదేశ చరిత్రకు లక్షణాలు మరియు సహకారం.

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలక్రమం

1206 నుండి 1526 వరకు, ఢిల్లీ సుల్తానేట్ ఇస్లామిక్ సామ్రాజ్యం, ఇది దక్షిణాసియాను, ప్రధానంగా భారత ద్వీపకల్పాన్ని పాలించింది. ఇది ఢిల్లీ పేరును కలిగి ఉంది, ఇది సుల్తానేట్ యొక్క పూర్వ స్థానం మరియు ఉత్తర భారతదేశంలోని పురాతన నగరం. చరిత్రకారుల ప్రకారం, ఢిల్లీ సుల్తానేట్ ఐదు విభిన్న రాజవంశ కాలాలుగా విభజించబడింది. ఐదు రాజవంశాలు ఉన్నాయి:

- బానిస రాజవంశం లేదా మమ్లుక్ రాజవంశం (1206-1290)
- ఖిల్జీ రాజవంశం (1290-1320)
- తుగ్లక్ రాజవంశం (1320-1413)
- సయ్యద్ రాజవంశం (1414-1451)
- లోడి రాజవంశం (1451-1526)

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ రాజవంశాలు

బానిస రాజవంశం (1206-1290 CE)

పాలకుడు	కాలం	ఈవెంట్స్
కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబక్	(1206–1210)	మమ్లుక్ రాజవంశ స్థాపకుడు మరియు మహమ్మద్ ఘోరీ బానిస
అరమ్ షా	(1210–1211)	కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబక్ పెద్ద కుమారుడు
షమ్స్-ఉద్-దిన్ ఇల్టుట్మిష్	(1211–1236)	కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబక్ అల్లుడు
రుక్నుద్దీన్ ఫెరూజ్ షా	(1236)	ఇల్టుమిష్ కుమారుడు

రజియా సుల్తానా	(1236–1240)	ఇల్తుత్మిష్ కుమార్తె మరియు కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబాక్ గ్రాండ్ డాటర్.
ముయిజుద్దీన్ బహ్రాం	(1240–1242)	ఇల్తుమిష్ కుమారుడు
అల్లావుద్దీన్ మసూద్	(1242–1246)	రుక్నుద్దీన్ ఫెరూజ్ షా కుమారుడు
నసీరుద్దీన్ మహమూద్	(1246–1266)	1229లో మరణించిన రజియా సోదరుడు
ఘియాస్-ఉద్-దిన్ బల్బన్	(1266–1286)	నషీరుద్దీన్ మహమూద్ యొక్క మామ మరియు బానిస రాజవంశం యొక్క అత్యంత శక్తివంతమైన పాలకుడు
ముయిజ్ ఉద్ దిన్ కైకుబాద్	(1287–1290)	ఘియాసుద్దీన్ బాల్బన్ మనవడు
కైమూర్	1290	ముయిజ్-ఉద్-దిన్ కైకుబాద్ కుమారుడు

ఢిల్లీని పాలించిన మొదటి ముస్లిం రాజవంశం బానిస రాజవంశం లేదా మమ్లుక్ రాజవంశం. ఈ రాజవంశ స్థాపకుడు కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబక్, టర్కీ బానిస, ఇతను ఘోర్ ముహమ్మద్ ఢిల్లీ గవర్నర్‌గా నియమించబడ్డాడు. అతను తనను తాను సుల్తాన్‌గా ప్రకటించుకొని ఢిల్లీలో తన రాజధానిని స్థాపించాడు. అతని హయాంలో, అతను కుతుబ్ మినార్‌ను నిర్మించాడు, ఇది ఇప్పుడు UNESCO ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం.

స్లేవ్ రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రముఖ పాలకుడు ఇల్తుత్మిష్, ఇతను కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ఐబక్ అల్లుడు. అతను గొప్ప పరిపాలకుడు మరియు గుజరాత్, రాజస్థాన్ మరియు బెంగాల్‌లోని భూభాగాలను విలీనం చేయడం ద్వారా సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించాడు. అతను వెండి టంకాను అధికారిక కరెన్సీగా పరిచయం చేశాడు మరియు సామ్రాజ్యం యొక్క వ్యవహారాలను నిర్వహించడానికి ప్రాంతీయ గవర్నర్ల వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశాడు.

ఖిల్జీ రాజవంశం (1290-1320 CE)

పాలకులు	కాలం	ఈవెంట్స్
జలాల్-ఉద్-దిన్ ఫిరోజ్ ఖిల్జీ	1290–1296	ఖిల్జీ/ఖల్జీ రాజవంశం స్థాపకుడు మరియు కైమ్ ఖాన్ కుమారుడు
అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ	1296–1316	జలాల్-ఉద్-దిన్ ఫిరోజ్ ఖిల్జీ మేనల్లుడు మరియు ఖిల్జీ కాలంలో అత్యంత శక్తివంతమైన పాలకుడు
కుతుబ్-ఉద్-దిన్ ముబారక్ షా	1316–1320	అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ కుమారుడు

ఖిల్జీ రాజవంశం జలాల్-ఉద్-దిన్ ఖిల్జీచే స్థాపించబడింది, అతను బానిస రాజవంశం చివరి పాలకుడు బాల్బన్ సైన్యంలో జనరల్. అతను చివరి బానిస రాజవంశ పాలకుడు ఖైకాబాద్‌ను తొలగించి, ఢిల్లీలో తన రాజధానిని స్థాపించాడు. జలాల్-ఉద్-దిన్ మంగోలు మరియు రాజ్‌పుత్‌లకు వ్యతిరేకంగా సైనిక పోరాటాలకు ప్రసిద్ధి చెందాడు.

ఖిల్జీ రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రసిద్ధ పాలకుడు అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ, అతను జలాల్-ఉద్-దిన్ యొక్క మేనల్లుడు. అతను అద్భుతమైన సైనిక కమాండర్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ సరిహద్దుల నుండి బంగాళాఖాతం వరకు విస్తరించి ఉన్న విస్తారమైన సామ్రాజ్యాన్ని జయించాడు. అతను మార్కెట్ నియంత్రణ వ్యవస్థ మరియు ధర నియంత్రణ వ్యవస్థ వంటి వివిధ పరిపాలనా సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టాడు. అతను తన ప్రభువుల కార్యకలాపాలపై నిఘా ఉంచడానికి గూఢచారుల నెట్‌వర్క్‌ను కూడా స్థాపించాడు.

తుగ్లక్ రాజవంశం (1320-1412 CE)

పాలకులు	కాలం	ఈవెంట్స్
ఘియాత్ అల్-దిన్ (గియాసుద్దీన్) తుగ్లక్	1320–1325	
మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్	1325–1351	ముహమ్మద్ షా II అని కూడా పిలుస్తారు
మహమూద్ ఇబ్న్ ముహమ్మద్	1351 (March)	
ఫిరోజ్ షా తుగ్లక్	1351–1388	మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ బంధువు
ఘియాస్-ఉద్-దిన్ తుగ్లక్ II	1388–1389	
అబూ బకర్ షా	1389–1390	
నాసిర్ ఉద్ దిన్ ముహమ్మద్ షా III	1390–1393	
అలా ఉద్-దిన్ సికందర్ షా I	1393	
మహమూద్ నాసిర్ ఉద్ దిన్	1393–1394	సుల్తాన్ మహమూద్ II అని కూడా పిలుస్తారు
నాసిర్-ఉద్-దిన్ నుస్రత్ షా తుగ్లక్	1394–1399	ఫిరూజ్ షా తుగ్లక్ మనవడు
నాసిర్ ఉద్ దిన్ మహమూద్	1399–1412	మహమూద్ నాసిర్-ఉద్దీన్ కుమారుడు

తుగ్లక్ రాజవంశం పంజాబ్ మాజీ గవర్నర్ అయిన ఘియాస్-ఉద్-దిన్ తుగ్లక్ చేత స్థాపించబడింది. అతను ఖిల్జీ రాజవంశం యొక్క చివరి పాలకుడు ఖుస్రో ఖాన్‌ను తొలగించి, ఢిల్లీలో తన రాజధానిని స్థాపించాడు. అతను మత సహనం మరియు కళల పోషణ విధానాలకు ప్రసిద్ధి చెందాడు.

తుగ్లక్ రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రసిద్ధ పాలకుడు ముహమ్మద్-బిన్-తుగ్లక్, అతను విపరీతత్వానికి ప్రసిద్ధి చెందాడు. అతను రాజధానిని ఢిల్లీ నుండి దౌల్తాబాద్‌కు మార్చడానికి ప్రయత్నించాడు, దీని ఫలితంగా బలవంతపు వలసల కారణంగా వేలాది మంది మరణించారు. అతను టోకెన్ కరెన్సీ విధానాన్ని కూడా ప్రవేశపెట్టాడు, ఇది ద్రవ్యోల్బణం మరియు ఆర్థిక గందరగోళానికి దారితీసింది.

సయ్యద్ రాజవంశం (1414-1451 CE)

పాలకులు	కాలం
ఖిజర్ ఖాన్	1414–1421
ముబారక్ షా	1421–1433
ముహమ్మద్ షా	1434–1445
ఆలం షా	1445–1451

ముల్తాన్ మాజీ గవర్నర్ అయిన ఖిజర్ ఖాన్ చేత సయ్యద్ రాజవంశం స్థాపించబడింది. అతను తుగ్లక్ రాజవంశం యొక్క చివరి పాలకుడు నాసిర్-ఉద్-దిన్ మహమూద్‌ను తొలగించి, ఢిల్లీలో తన రాజధానిని స్థాపించాడు. సయ్యద్ రాజవంశం సాపేక్ష స్థిరత్వం మరియు శాంతి కాలం, మరియు పాలకులు వారి కళల ప్రోత్సాహానికి ప్రసిద్ధి చెందారు.

సయ్యద్ రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రసిద్ధ పాలకుడు ముహమ్మద్ షా, అతను భక్తి మరియు మత సహనానికి ప్రసిద్ధి చెందాడు. అతను కళలకు గొప్ప పోషకుడు మరియు అనేక మసీదులు మరియు మదర్సాల నిర్మాణానికి మద్దతు ఇచ్చాడు.

లోడి రాజవంశం (1451-1526 CE)

పాలకులు	కాలం	ముఖ్యమైన పాయింట్లు
బహ్లుల్/బహ్లోల్ లోడి	1451–1489	లోడి రాజవంశ స్థాపకుడు
సికందర్ లోడి	1489–1517	లోడి రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రముఖ పాలకుడు, ఆగ్రా నగరాన్ని స్థాపించాడు
ఇబ్రహీం లోడి	1517–1526	మొదటి పానిపట్ యుద్ధంలో (1526లో) బాబర్ చేతిలో ఓడిపోయి ఢిల్లీ సుల్తానేట్ ముగిసింది

లోడి రాజవంశం ఢిల్లీ సుల్తానేట్ యొక్క చివరి రాజవంశం, దీనిని లాహోర్ గవర్నర్‌గా ఉన్న బహ్లుల్ ఖాన్ లోడి స్థాపించారు. అతను సయ్యద్ రాజవంశం యొక్క చివరి పాలకుడు ఆలం షాను ఓడించి, ఢిల్లీలో తన రాజధానిని స్థాపించాడు. లోడి

రాజవంశం దాని సైనిక పరాక్రమానికి మరియు సామ్రాజ్యంలో శాంతిభద్రతలను నిర్వహించడానికి దాని ప్రయత్నాలకు ప్రసిద్ధి చెందింది.

- లోడి రాజవంశం యొక్క అత్యంత ప్రసిద్ధ పాలకుడు సికందర్ లోడి, అతను పరిపాలనా సంస్కరణలకు ప్రసిద్ధి చెందాడు.
- అతను రెవెన్యూ సేకరణ మరియు భూమి కొలత విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు, ఇది పరిపాలన యొక్క సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరిచింది.
- అతను కళలు మరియు సాహిత్యాన్ని కూడా పోషించాడు మరియు అతని ఆస్థానం సంస్కృతి మరియు అభ్యాస కేంద్రంగా ఉంది.
- అయితే, లోడి రాజవంశం అనేక సవాళ్లను ఎదుర్కొంది, ప్రాంతీయ రాజ్యాల పెరుగుదల మరియు మొఘలుల దండయాత్రతో సహా.
- 1526లో, మొఘల్ సామ్రాజ్య స్థాపకుడు బాబర్, పానిపట్ యుద్ధంలో లోడి రాజవంశం యొక్క చివరి పాలకుడు ఇబ్రహీం లోడిని ఓడించి, ఢిల్లీలో తన పాలనను స్థాపించాడు.

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ భారతదేశ చరిత్రలో ఒక ముఖ్యమైన కాలం, ఉత్తర భారతదేశంలో ముస్లిం పాలన స్థాపన ద్వారా గుర్తించబడింది. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ యొక్క ఐదు రాజవంశాలు వాస్తుశిల్పం మరియు సాహిత్యం నుండి పరిపాలనా సంస్కరణలు మరియు సైనిక విజయాల వరకు వారి రచనలతో భారతదేశ చరిత్ర మరియు సంస్కృతిపై తమ ముద్రను వదిలివేసాయి. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వారసత్వం ఇప్పటికీ భారతదేశంలోని స్మారక చిహ్నాలు మరియు సంప్రదాయాలలో కనిపిస్తుంది, ఇది దేశం యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వంలో ముఖ్యమైన భాగం.

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తుశిల్పం: భారతీయ మరియు ఇస్లామిక్ శైలుల సమ్మేళనం

భారతదేశంలో ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలం (1206-1526) భారతీయ మరియు ఇస్లామిక్ అంశాలను మిళితం చేసే విలక్షణమైన నిర్మాణ శైలి ఆవిర్భవించింది. మధ్య ఆసియా నుండి ముస్లింలుగా ఉన్న ఢిల్లీ సుల్తానులు కొత్త రూపాలు, పదార్థాలు మరియు నిర్మాణ సాంకేతికతలను ప్రవేశపెట్టారు, వారు భారతీయ సందర్భానికి అనుగుణంగా వాటిని స్వీకరించారు. ఫలితంగా ఏర్పడిన వాస్తుశిల్పం విభిన్న సంప్రదాయాల సంశ్లేషణ మరియు రూపాల యొక్క గొప్ప వైవిధ్యం ద్వారా వర్గీకరించబడింది.

- ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలంలో మసీదులు, సమాధులు, రాజభవనాలు మరియు కోటలతో సహా అనేక ముఖ్యమైన స్మారక కట్టడాలు ఇప్పటికీ ఉన్నాయి.
- ఈ ప్రాంతంలో సమృద్ధిగా లభించే ఎర్ర ఇసుకరాయి మరియు తెల్లని పాలరాయి వంటి స్థానిక పదార్థాలను ఉపయోగించి ఈ నిర్మాణాలు నిర్మించబడ్డాయి.
- ఈ పదార్థాల ఉపయోగం బిల్డర్లు భవనాల ముఖభాగాలపై క్లిష్టమైన చెక్కడం మరియు నమూనాలను రూపొందించడానికి అనుమతించింది, ఇది ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తుశిల్పం యొక్క ముఖ్య లక్షణంగా మారింది.
- ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తుశిల్పానికి అత్యంత ప్రముఖమైన ఉదాహరణ కుతుబ్ మినార్, ఢిల్లీలో ఉన్న ఒక ఎత్తైన మినార్.

- 13వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో నిర్మించబడిన కుతుబ్ మినార్ 73 మీటర్ల ఎత్తులో ఉంది మరియు ఎర్ర ఇసుకరాయి మరియు పాలరాయితో నిర్మించబడింది.
- ఈ నిర్మాణంలో ఇస్లామిక్ కాలిగ్రఫీ మరియు రేఖాగణిత నమూనాలు, అలాగే తామర పువ్వులు మరియు ఏనుగుల వంటి హిందూ మూలాంశాల యొక్క క్లిష్టమైన చెక్కడాలు ఉన్నాయి.
- కుతుబ్ మినార్ భారతీయ మరియు ఇస్లామిక్ నిర్మాణ శైలుల కలయికకు నిదర్శనం, ఇది ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలం యొక్క నిర్వచించే లక్షణం.
- ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తుశిల్పానికి మరొక ముఖ్యమైన ఉదాహరణ పాత ఢిల్లీలో ఉన్న ఒక గొప్ప మసీదు జామా మసీదు.
- 17వ శతాబ్దంలో మొఘల్ చక్రవర్తి షాజహాన్ చేత నిర్మించబడిన జామా మసీదు భారతదేశంలోని అతిపెద్ద మసీదులలో ఒకటి, ఇది ఒకేసారి 25,000 మంది ఆరాధకులకు వసతి కల్పిస్తుంది.
- మసీదు ఎర్ర ఇసుకరాయి మరియు తెల్లని పాలరాయితో నిర్మించబడింది మరియు మూడు గోపురాలు, రెండు మినార్లు మరియు అనేక చిన్న గోపురాలు మరియు తోరణాలు ఉన్నాయి.
- మసీదు ముఖభాగం క్లిష్టమైన కాలిగ్రఫీ మరియు రేఖాగణిత నమూనాలతో అలంకరించబడింది, ఇది నిర్మాణం యొక్క గొప్పతనాన్ని పెంచుతుంది.
- ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలంలో అనేక సమాధులు నిర్మించబడ్డాయి, వీటిని సుల్తానులు మరియు వారి కుటుంబాల జ్ఞాపకార్థం నిర్మించారు.
- వాటిలో అత్యంత ప్రసిద్ధమైనది ఢిల్లీలోని తుగ్లకాబాద్‌లో ఉన్న ఘియాసుద్దీన్ తుగ్లక్ సమాధి.
- సమాధి ఎర్ర ఇసుకరాయితో తయారు చేయబడిన సరళమైన మరియు సొగసైన నిర్మాణం మరియు గోపురం మరియు తోరణాలను కలిగి ఉంటుంది.
- ఈ సమాధి చుట్టూ దృఢమైన గోడ ఉంది, దీనిని ఆక్రమణదారుల నుండి రక్షించడానికి నిర్మించారు.
- ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలం కూడా అనేక రాజభవనాలు మరియు కోటల నిర్మాణాన్ని చూసింది, వీటిని సుల్తానుల నివాసం మరియు అధికార స్థానంగా నిర్మించారు.
- 17వ శతాబ్దంలో మొఘల్ చక్రవర్తి షాజహాన్ నిర్మించిన ఢిల్లీలోని ఎర్రకోట వీటిలో అత్యంత ప్రసిద్ధమైనది.
- ఎర్రకోట ఎర్ర ఇసుకరాయితో నిర్మించిన ఒక భారీ సముదాయం మరియు దివాన్-ఇ-ఆమ్ (ప్రజా ప్రేక్షకుల హాల్) మరియు దివాన్-ఇ-ఖాస్ (ప్రైవేట్ ఆడియన్స్ హాల్)తో సహా అనేక భవనాలు మరియు ప్రాంగణాలను కలిగి ఉంది.

ఢిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తుశిల్పం భారతదేశంలోని మధ్యయుగ కాలంలో ఉద్భవించిన భారతీయ మరియు ఇస్లామిక్ శైలుల యొక్క ప్రత్యేక సమ్మేళనం. ఈ కాలపు వాస్తుశిల్పం విభిన్న సంప్రదాయాల సంశ్లేషణ మరియు గొప్ప వైవిధ్యమైన రూపాల ద్వారా వర్గీకరించబడింది. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ కాలంలో నిర్మించిన స్మారక చిహ్నాలు, మసీదులు, సమాధులు, రాజభవనాలు, కోటలు ఆ యుగానికి చెందిన నిర్మాతల సృజనాత్మక స్ఫూర్తికి, చాతుర్యానికి నిదర్శనం. నేడు, ఈ నిర్మాణాలు భారతదేశం యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వానికి సాక్ష్యంగా నిలుస్తాయి మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న వాస్తుశిల్పులు మరియు డిజైనర్లకు ప్రేరణ మూలంగా ఉన్నాయి.